

Utvecklingen av vår egen Trollbäckens Egnahemsförening och historien om vår egen tidning

Vem äger historien? Varje land har sin historia, varje människa sin, varje rörelse och förening sin. Så även vår förening

Trollbäckens Egnahemsförening har under årens lopp fått många år på nacken. Och det är inte så konstigt för den nämns redan 1911 med vårt dåvarande namn, i en årsberättelse avseende *Wendelsö, Gudö och Kumla Egnahemsträdgårdars förening* upa.

Det berättas också att "en styrelsemedlem utesluts för att han motverkat föreningen genom att bilda en särskild förening bland tomtägare i Kumla".

Till saken hör att Kumla-Hanvikens villaområde växte samman med Vendelsö, där vårt postkontor låg, och det gjorde det ända till 1947, då vi fick eget postkontor och namnet Trollbäcken. I och med det ändrades namnet till Trollbäckens Egnahemsförening.

Året 1927 blev Kumla Egnahemsträdgårdars förening en egen självständig förening, som i sin tur hängde ihop med att Kumla Herrgårds ägor styckades upp till tomter för utförsäljning. Kumla villaområde hade fått en byggnadsplan.

Vid årsmötet 13 mars 1999 togs förslaget om sammanslagning med Västra Trollbäckens egnahemsförening, och vi blev drygt 800 medlemmar.

Idag har föreningen omkring 1150 hushåll, som är medlemmar.

Egnahemsrörelsen i Sverige

Runt sekelskiftet 1900, då det var nödår i Sverige, emigrerade många svenskar till Amerika i hopp att "darover" finna ett bättre utkomstläge. De styrande måste göra något för att stävja utvandringen till Amerika. En statlig egnahemskommitté tillsattes 1899, och på dess initiativ infördes statliga egnahemslån 1904.

Det var väl för väl det, så människor kunde få tak över huvudet, som inte läckte och förse stugan med eldstad, köksspis och ersätta det stampade jordgolvet med trä.

Syftet med lånen då var att ge lantarbetarbefolkningen bättre levnadsvillkor, så att de blev kvar i lantbruket och inte utvandrade till städerna.

Under 1900-talets lopp har både egnahemslån och -rörelse utvecklats. När min generation på 1940-50-talet behövde låna kallades det bostadslån och idag tar vi som bekant banklån.

Vad länkade samman medlemmarna i Kumla Egnahemsträdgårdars förening

i slutet av 20- och på 30- 40-talen???

Medlemmarna hjälpte varandra med trädgårdstips, gick ihop och köpte jord och sättpotatis m m billigt. Man drev Kumla Folkets

park, såg till att kommunen lämnade allmänning till fritidsområden, badplatser m m.

När vår familj flyttade ut hit 1938, gick mina föräldrar in i föreningen. Jag minns vi hade några fruktträd, och en dag varje vår, när vi på eftermiddagen kom hem så låg det grenar avklippta runt träden.

Då hade egnahemsföreningen hälsat på. Jovisst, trädbeskrivning ingick som service. Men vi var ju inte så många, som bodde i Kumla-Hanviken då, omkring 1800-1900, så det gällde kanske uppskattningsvis 800 tomter. Tomtmarken 1937 kostade 1 kr /kvm, 1908 11,3 öre /kvm (de sistnämnda motsvarar 4,36kr/kvm i 1995 års penningvärde).

Vi nybyggare byggde själva våra hus med hjälp av arbetsbyte släkt och grannar emellan. Fast ibland behövdes yrkesvant folk och genom egnahemsföreningen fick man tips. Jag minns att far min behövde en snickare, och då kom "skrattkalle", en oerhört glad och duktig man som bodde i början av nuvarande Trångsundsvägen.

År 1949, då hände det något mycket positivt, då kom tidningen Tyresö Tidning. Men det var inte bara medlemmar som kom i åtnjutande av tidningen. Den kunde köpas för 35 öre i Svallingsborgs kiosk eller prenumera för 3 kronor /år.

Senare ökades priset till 50 öre och slutligen 1 krona på 50-talet.

Tyresö Tidning

Tyresös äldsta tidning

"Vågar vår förening utgiva en egen tidning?" Den frågan hade man ställt många gånger, men först nu tog man steget och i **juli 1949 utgavs nr 1**. Man hoppades att alla i Tyresö boende såväl fasta invånare som somrargäster skulle, genom köp av tidningen och även genom annonser stödja tidningen.

Tidningen har verkligen överlevt länge och fyller 57 år 2005.

Det får vi tacka de eldsjälar till redaktörer, som arbetat med tidningen.

Främst tänker jag på *Håkan Hasselgren*, som startade tidningen och tog hand om den i 20 år, och *Gunnar Höglén* redaktör i 10 år.

Håkan en fattig pojke från Skåne, som genom åren tröget arbetat för demokratiska värden. Han var också i många år kommunalfullmäktiges ordförande här i Tyresö och dessutom ledamot i Landstinget.

De kunskaper han fick där avspeglar sig också i tidningen.

Ibland hade han en rubrik "Till min syster", med vilken han ventilerade kommunala och samhällsreliga frågor. Han var finurlig, för i själva verket förde han sin dialog med sig själv.

Gunnar var inte bara journalist och hängiven redaktör utan också en stridbar antinazist och motståndsmann. Han var sekreterare i Tisdagsgruppen som bildades den 9 april 1940 av grevinnan och författarinnan *Amelie Posse*. Andra medlemmar var *Ture Nerman*, *Torgny Seger-*

stedt, *Marika Stjernstedt*, *Torsten Tegnér* m fl. Alla arbetade mot nazisterna i Sverige. Och ibland med risk för sina liv.

Axplock ur tidningen

Att bläddra igenom de äldre tidningarna som finns arkiverade på Trollbäckens bibliotek ger mig en påminnelse om gamla tider.

Tidigare hade det nog varit skralt med informationen inom kommunen. Så tidningen blev en viktig informationskälla. Här upplästes nu ibland om tidigare viktiga beslut och händelser, som t ex följande.

"1948 grävdes en brunn i rullstensåsen strax intill Drevviken. Efter 2 månaders provpumpning dygnet runt kunde man konstatera att denna vattentäkt kunde lämna vatten till omkring 7000 personer med konsumtion av 200 l per person".

Detta första kommunala vatten försörjde hushållen i Lindalen och en del av Trollbäcken.

Vi på Persudde fick vatten och avlopp först i mitten på **60-talet**. Att vi fick vänta så länge berodde på att det var så dyrt att köpa in rör.

Idag köper vi vatten, enligt Lars Hellqvist (f d anställd på Tyresö kommun) från Stockholm stad, varifrån 80% tas från Mälaren och 20% från Bornsjön.

Vi i kommunen får betala både för att ta och ge. Avloppet pumpar vi tillbaka till Stockholm, som renas vid Henriksdal och sedan leds utåt Ljusteröhållet, där det släpps ut på djupet långt ut i Östersjön.

Kumla Egnahemsträdgårdars förening u p a, kan man läsa, var en erkänd ekonomisk förening. Idag är Trollbäckens Egnahems-

förening en ideell förening.

1949-50 hade föreningen 2 möten årligen i Kumla Medborgarhus, som då låg där Ica-supermarket nu ligger. Antalet medlemmar var 500 st. Varför inte fler?

En del villaägare tyckte att det räckte med att de var med i vägföreningen.

Det första biblioteket startades 1940 i Kumla skola. Det berättas att initiativtagare var *Sören Johansson* (bibliotekarie), överlärare *Jessie Navin*, *Gunnar Gyllnert* (s) och *John Hammarlund* (k). Med 400 kronor från Tyresökommun startades det upp.

Även på den här tiden var det busliv på bussen. På nattbussen kl 1.15 var det några halvfulla Skrubbaelever, som var högljudda och började gruffa i baksätet med en annan medpassagerare.

Man gjorde gemensamma inköp av förnödenheter till möjligast billiga pris, såsom bränsle, gödningsmedel, plantor, fruktträd och bärbuskar.

Kurser ordnades också i trädgårdsskötsel, beskärning och besprutning av fruktträd.

Sist men inte minst hade föreningen tillsyn av badplatser, och som tidigare nämnts drev man i ett flertal år Kumla Folkets parksrörelsen.

Kan ni tänka er att på 30-talet kostade kommuns administration 5000 kr. År 1962 växte den till 500 000 kr, inkl pensioner och försäkringar. Då är inte lärarlönerna medräknade. 1936 hade vi 3 lärare i Kumla skola och 2 i Tyresö.

Nuvarande styrelse i arbete: från v. Jan Larsson, Berit Brandinge, Kjell Fridlund, Jan Lindström, Sigurd Sjöblom, Torsten Rydin (saknas gör Kerstin Cobdal, Gunnar Frisell, Georg Rahmqvist) Foto: Berit Fridlund

Tiderna förändras

Styrelser med aktiva ledamöter har kommit och gått under årens lopp. **Tack ska ni ha för att föreningen finns kvar.**

Nu har tiderna moderniserats, vilket gör att vi i Trollbäckens egnahemsförening arbetar på ett annat sätt. Vi har lagt ner vårt förråd, där vi sålde vissa trädgårdsvaror. Vi kunde helt enkelt inte konkurrera med varuhuspriserna,

Genom våra kommittéer arbetar vi med trafik-miljö-trädgårdsfrågor, grannsamverkan och information i Tyresö Tidning.

Fastighetsekonomi är en viktig fråga som vi också skulle vilja

arbeta med. Men just nu har vi ingen som kan hålla i en sådan kommitté. Är du intresserad, har tips på hur man ska arbeta för att tex få ner elkostnaderna, som stigit så skyhögt och även övriga fastighetsutgifter? Hör av dig till vår styrelseordförande Kjell Fridlund.

Alla trollbäckenbor välkomnas som medlemmar

Vår förening är inte en förening för enbart villaägare. Vi arbetar för alla trollbäckenbor i hyreshus och bostadrätter, även företagare.

Vi har en bra dialog och ett bra samarbete om bl a såväl trafik

som miljöfrågor med våra "makthavare" inom Tyresö kommun.

Våra politiker med ansvariga tjänstemän bjuds in till våra höstmöten för en öppen dialog med våra medlemmar.

Det är positivt för oss trollbäckenbor att på det sättet få tillfälle att framföra våra synpunkter om det som rör vår omgivning. Det är ju vi som har närmast till källan, och sitter inne med kunskapen om den.

Själv tycker jag det är både roligt, stimulerande och lärorikt att aktivt få arbeta i styrelsen för föreningen.

Berit Brandinge

